

ФАКУЛЬТЕТ МИСТЕЦТВ

Бобко Ірина

Науковий керівник – доц. Ороновська Лариса

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ГРИ НА ФОРТЕПІАНО УЧНІВ ШКОЛИ МИСТЕЦТВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Постановка проблеми. Змінюється світ, розвиваються і виникають нові сучасні підходи до навчання, зокрема, використання різних інформаційних навчальних платформ і технологій. Ось чому музичний розвиток дитини, зокрема, навчання гри на фортепіано, також потребує відповідних змін у підходах до проведення і надання навчальних послуг з музичної освіти.

Складні умови сьогодення вносять корективи в організацію мистецького освітнього процесу. Саме тому дистанційна форма стає основним методом навчання у загальноосвітніх, так і у мистецьких школах. Різноманітні сучасні виклики, зумовлюють актуальність специфіки викладання музичних дисциплін в умовах пандемії та надзвичайних (воєнних) станів.

Таким чином виникає потреба у пошуку додаткових форм і методів дистанційної роботи з учнями у закладах освіти, зокрема у школах мистецтв.

Сучасний досвід дистанційної навчальної роботи з дітьми переважно проводиться у формі відео-конференції через додатки Zoom, Skype, Viber тощо.

Питання викладання гри на фортепіано у мистецьких школах, в умовах дистанційного навчання, досліджується у праці Ігнатовича О.В. [7].

У своїй праці Ігнатович О.В. виклав методи організації навчального процесу у КЗПСО «Школа мистецтв №16 м. Одеса». Між тим, на наш погляд, питання методів та надання освітніх компетенцій висвітлені недостатньо.

Мета статті – проаналізувати особливості методики гри на фортепіано учнів школи мистецтв в умовах дистанційної освіти (на прикладі особистого досвіду).

Виклад основного матеріалу. Опираючись на власний досвід викладання дисципліни «Музичний предмет» (фортепіано) у Комунальному закладі «Школа мистецтв» Байковецької сільської ради, Тернопільської області, звертаю увагу, що ця робота, в сучасних умовах, вимагає певної специфіки та додаткових компетенцій викладання, а також потребує високої фахової та методичної підготовки вчителя, індивідуального підходу до кожного учня, використовуючи його творчий потенціал.

Розглянемо особливості роботи над програмним матеріалом з учнями 2 класу КЗ «Школа мистецтв» Зваричем Марком (8 років) та Бачинською Анастасією (9 років). Характеризуючи Зварича Марка, слід зауважити, що учень зосереджений, старанний. Проте, існують труднощі у засвоєнні та відтворенні деяких ритмічних моментів, фразуванні та відчутті педалізації.

ФАКУЛЬТЕТ МИСТЕЦТВ

Бачинська Анастасія – уважна та допитлива, але у процесі навчання має складнощі з моторикою пальців, технікою читання з листа, чистотою інтонування. У такому випадку ми звертаємо увагу більше на технічний матеріал, зокрема гами, етюди та вправи з використанням інструменту, і без нього.

Відповідно до типової навчальної програми з навчальної дисципліни «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ФОРТЕПІАНО» елементарного підрівня початкової мистецької освіти [3, с. 8], в роботі з учнями 2 класу КЗ «Школа мистецтв» Зваричем Марком та Бачинською Анастасією, застосовуємо, з метою подальшого творчого розвитку учнів, наступну програму:

Зварич Марко:

Гама D-Dur;

А. Лемуан – етюд, соч.37 [4, с. 89];

В. Косенко – «Українська народна пісня» [1, с. 9-10];

П. Чайковський – «Полька» [5, с. 23-24].

Бачинська Анастасія:

Гама F-Dur;

Л. Шитте – етюд, соч.1 [4, с.97];

Л.Шукайло – «Котик і мишка» [6, с.12];

В. Скуратовський – «Захід сонця над озером» [2, с.21-22].

Розпочинаючи урок гри на інструменті (фортепіано), звертаю увагу на основні вимоги, які є запорукою успішного володіння інструментом: правильна посадка, постановка рук та пальців. Наступний крок, який допомагає формувати техніку виконавця – гами та етюди. Їх основне завдання – опанування учнями простих елементів музики: однакового забарвлення тембру,

чіткого ритму, вирівняного звучання. Також гами та етюди сприяють вихованню уваги та витривалості музиканта. Аналізуючи види фортепіанних фактур у кожному художньому творі, підбираю індивідуальні додаткові вправи, які виховують попередню готовність учня до основної структури твору (див. фото №1).

Фото №1 Дистанційні уроки зі Зваричем Марком

Вивчаючи з учнями твір, найперше аналізуємо складні місця, визначаємо види технік, які там використовуються.

Зокрема працюємо над текстом, ритмом, звучанням інструменту, динамікою, фразуванням, артикуляцією, педалізацією, агогікою.

У роботі зі Зваричем М. та Бачинською А. виникають труднощі в опануванні програмного матеріалу. Зокрема, гіперактивність Марка не рідко виражаються у його швидкій реакції та нерівності виконання твору, помилках у звуковидобуванні, педалізації тощо. Анастасії, через неухважність, не звертає увагу на постановку рук, через що затискає зап'ястя. Ученицю постійно потрібно підбадьорювати та стимулювати її навчальну діяльність (див. фото №2).

Спостерігаючи за виконанням поставлених завдань, намагаюся своєчасно звернути увагу на ті чи інші аспекти драматургії музичного твору.

Водночас необхідна клопітка та безперервна робота по забезпеченні спеціального і загального розвитку, розширенні кругозору, набутті необхідних компетенцій в опануванні гри на інструменті, вихованні віри у власні сили. Загальновідомо, що не менш важливою є атмосфера під час навчання, адже найкращого результату можна досягнути у

злагоді, доброзичливості та повазі до всіх учасників навчального процесу.

Проводили навчання через ефективні дистанційні платформи (Zoom, Skype, Viber), Фото №2. Дистанційні уроки з Варичем Марком та Анастасією пропоную учням наступну власну методику:

Сольфеджування. Полягає співі по нотах з вимовлянням назви кожного звуку. Зокрема, з Анастасією і Марком у творах «Захід сонця над озером» В. Скуратовського та «Полька» П. Чайковського, працювали над окремими тактами, проспівували партитуру називаючи ноти;

Інтонування твору. Працювала з учнями над повторенням окремих фраз і частин. У творі «Українська народна пісня» В. Косенка, звертаю увагу Марка на інтонування музичних інтервалів - терції, кварта, квінти та сексти;

Ритмічні вправи. Допомагають правильно відтворювати ритм музичної партитури, формують вміння орієнтуватися у просторі, розвивають моторику пальців, ротаційний рух;

Сольмізація мелодії. Полягає у будь-якому способі співу мелодії із назвами щаблів звукоряду;

Виконання вправ пальчикової гімнастики. Зокрема, стискання і розтискання кулачків, напруження і розслаблення пальчиків, обертальні рухи зап'ястями, вправи «Бігунець», «Млинок», «Хвиля» та багато інших; Спів музичних інтервалів. Допомагають учням краще відтворити складні місця. Наприклад, в етюді Л. Шитте, з Анастасією займалися визначенням і наспівуванням інтервалів;

Аналіз музичних творів. Сприятиме кращому розумінню творчості композитора, його основних стилістичних особливостей.

Поряд з цим, як переконує власний досвід, у процесі навчання гри на фортепіано в умовах дистанційного навчання, увага вчителя повинна зосереджуватися на збагачення музичних і особистісних здібностей кожного учня.

Висновки. Таким чином, методи сольмізації, інтонування, сольфеджування та аналізу музичних творів розвивають інтелект та образне мислення, музичну грамотність, музичні пам'ять і слух, художньо-естетичний смак вихованців, сприяють загальному особистому розвитку.

Водночас специфіка виконання вправ пальчикової гімнастики та ритмічних вправ формують виконавську майстерність, почуття ритму, сприяють засвоєнню мистецьких компетенцій. Отож в умовах пандемії та надзвичайних (воєнних) станів, специфіка навчання гри на фортепіано, поряд з традиційною методикою навчання на інструменті, потребує додаткових способів набуття знань, які стануть запорукою подальшого мистецького розвитку та успішності дітей в умовах дистанційного навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Косенко В. 24 дитячі п'єси для фортепіано. Київ : Муз-фонд, 1954. 60 с.
2. Скуратовський В. Альбом для дітей. Фортепіано. Педагогічний репертуар мистецької школи. Київ : Мело-світ, 2018. 28 с.
3. Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Музичний інструмент фортепіано» елементарного підрівня початкової мистецької освіти. Київ, 2019. 23 с.
4. Фортепіано. 2 клас / уклад. Б. Милич. Київ : Музична Україна, 2016. 115 с.
5. Чайковський П. І. Дитячий альбом. Київ : Музична Україна, 2007. 40 с.
6. Шукайло Л. Альбом фортепіанної музики / упоряд., ред. Та коментарі В. Шукало. Київ : Мело-світ, 2001. 72 с. Інтернет джерело:
7. <https://vseosvita.ua/library/metodichna-dopovid-na-temu-distancijni-uroki-fortepiano-z-ucnami-misteckih-skil-v-period-karantinu-348247.html>